

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Departament Pomocy i Integracji
Społecznej
Dyrektor
Grzegorz Baranowski

DPS-I.055.1.2023.AP
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Szanowny Panie,

na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją z dnia 19 stycznia br. dotyczącą zniesienia ograniczenia kwoty renty socjalnej wypłacanej w zbiegu z rentą rodzinną, uprzejmie wyjaśniam.

Przesłanki przyznania świadczenia w postaci renty socjalnej reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 240 i 2476 oraz z 2023 r. poz. 658). Na jej podstawie renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia,
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia,
- 3) w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Tytułem do otrzymywania renty socjalnej jest zatem posiadanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz jednocześnie powstanie naruszenia sprawności organizmu powodującego niezdolność do pracy w okresach wskazanych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej.

Renta socjalna wynosi 100 % kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podwyższenie renty socjalnej następuje z urzędu, a jeżeli wypłata renty została wstrzymana - po jej wznowieniu. Od dnia 1 marca 2023 r. renta socjalna wynosi 1588,44 zł.

Kwota renty socjalnej uległa znacznemu podwyższeniu od roku 2015, kiedy to wynosiła 739,58 zł. Jej kwota odpowiadała wówczas 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Jak wynika z powyższych przepisów osobie posiadającej uprawnienie do renty z tytułu niezdolności do pracy renta socjalna nie przysługuje.

Analogiczna zasada obowiązuje w systemie świadczeń emerytalno-rentowych. Art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Mimo ogólnej zasady wyłączenia prawa do zbiegu dwóch świadczeń rentowych, zawartego w przytoczonych powyżej przepisach, przewidziano wyjątkowe rozwiązanie polegające na możliwości jednoczesnego pobierania renty socjalnej i renty rodzinnej, z pewnym ograniczeniem kwotowym (art. 9 ustawy o rencie socjalnej). W przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200 % kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200 % kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Renta rodzinna jest świadczeniem wtórnym w stosunku do prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu. Renta ta wypłacana jest w przypadku wystąpienia ryzyka ubezpieczeniowego, jakim jest śmierć żywiciela rodziny, której konsekwencją stanowi utrata bądź pomniejszenie środków utrzymania. Podstawową funkcją renty rodzinnej jest zatem czasowe zapewnienie środków egzystencji rodzinie zmarłego, którą utrzymywał, przede wszystkim jego dzieciom.

Zasady nabywania prawa do renty rodzinnej oraz ustalania jej wysokości zostały ściśle określone przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy, renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Należy ponadto podkreślić, że osoby pobierające rentę socjalną mają prawo również do innych świadczeń finansowanych ze środków publicznych – w tym dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, tzw. 13. emerytury, czy kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, tzw. 14. emerytury.

Informuję też, że Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o świadczeniu wspierającym. Projekt ustawy wprowadza do systemu prawnego nowy rodzaj świadczenia – świadczenie wspierające – mające na celu wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Projektowane świadczenie będzie zharmonizowane ze świadczeniami już istniejącymi.

Zgodnie z projektem, świadczenie wspierające będzie przysługiwać bez względu na wiek, datę powstania niepełnosprawności, dochód czy inne okoliczności dotyczące tej osoby, jak i niezależnie od sytuacji lub okoliczności dotyczących jej ewentualnego opiekuna (tj. np. sytuacji dochodowej opiekuna, jego aktywności zawodowej czy otrzymywanych świadczeń emerytalno-rentowych).

Wskazany projekt jest obecnie przedmiotem prac legislacyjnych w Sejmie (druk nr 3130). Ostateczny kształt ww. aktu prawnego uzależniony jest od dalszego przebiegu procesu legislacyjnego.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Grzegorz Baranowski
Dyrektor
Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/